

4.

שינוי שם המחלקה ללימודים כלליים

כיסוד לדיון שמשו:

- מכתבה של פרופ"ח ש. שפירא, ראש המחלקה ללימודים כלליים מיום 1.12.98 והצעה לשינוי שם המחלקה
- דיוני הוועדה המרכזת מהתאריכים: 13.12.98 ו- 31.1.99
- תגובה להחלטת הוועדה המרכזת מיום 13.12.98 לשינוי שם המחלקה ומצורפים

פרופ' שפירא הסבירה כי לאחר התייעצויות בין חברי המחלקה ללימודים כלליים ובשיתוף פעולה עם חברי הוועדה המכינה היחידתית סוכם לפעול לשינוי שם המחלקה מ"לימודים כלליים" ל"לימודים הומניסטיים ואמנויות" ובאנגלית - Humanities & Arts. הבקשה הובאה לדיון בפני הוועדה המרכזת אשר בקשה מהמחלקה להביא דוגמאות מאוניברסיטאות אחרות בארץ ובעולם לגבי שילובן של מחלקות דוגמת המחלקה ללימודים כלליים במערך הכללי של האוניברסיטה.

בבדיקה שנערכה (באמצעות האינטרנט) בקרב אוניברסיטאות ומכונים טכנולוגיים בעולם ובמיוחד בארה"ב ובאירופה, התברר שברובם מצויות מחלקות ל - Humanities & Arts הנותנות שירותים לפקולטות האחרות, ובדרך כלל ללא תואר. פרופ' שפירא הבהירה כי, בדומה לטכניון אוניברסיטאות באירופה אינן נוהגות לתת תארים. באוניברסיטאות בהן ניתנים תארים, שם המחלקה או היחידה מותאם לתואר הניתן.

פרופ' שפירא ציינה כי שאר הטיעונים וההערות שהועלו בנושא מפורטים בדו"ח הישיבה של הוועדה המרכזת שהוגש לקראת הדיון הנוכחי ובקשה כי הסנט יתמוך בבקשת המחלקה לשינוי שמה כאמור.

הפרובוסט הזכיר כי הוועדה המרכזת החליטה ברוב קולות (8 בעד, 1 נמנע) להמליץ בפני הסנט של שינוי שם המחלקה ללימודים כלליים ל - "מחלקה ללימודים הומניסטיים ואמנויות" ובאנגלית - Department of Studies in Humanities & The Arts. במהלך הדיון הועלו הצעות נוספות. בעד ההצעה להוסיף לשם המחלקה את המלה "ספורט" תמכו 3 מחברי הוועדה, 3 התנגדו ו- 4 נמנעו. בעד ההצעה להשמיט את המלה "לימודים" משם המחלקה תמך חבר אחד והשאר התנגדו. בעד ההצעה לשינוי שם המחלקה באנגלית בהתאם לבקשת המחלקה - תמכו 3 והתנגדו - 6.

פרופ' אונגריש שאל האם שם המחלקה בעברית נכונה צ"ל - המחלקה ללימודים הומניסטיים ולאמנויות.

פרופ' שביב העיר כי הכללת המלה "לימודים" בשם מחלקה אשר איננה נותנת תואר, עלול ליצור רושם מוטעה בקרב מי שאינו בקיא בדקויות השם, ולפיו במחלקה ללימודים כלליים לומדים ואין מקבלים תואר ואילו ביחידות אקדמיות אחרות בטכניון "מקבלים תואר ללא לימודים"!

פרופ' גלילי העיר כי אם הכוונה להבהיר שהמחלקה ללימודים כלליים נועדה להוראה לפקולטות אחרות, אזי ניתן לכנותה - המחלקה להוראת הומניסטיקה ואמנויות.

הפרובוסט הבהיר כי שם זה אינו מתאים מאחר שבטכניון מצויה מחלקה להוראת הטכנולוגיה והמדעים שבה מלמדים כיצד להורות מדעים, מה שאין כן במחלקה ללימודים כלליים. לפיכך אין לדעתו, אפשרות להשתמש בוואריאציה זו.

פרופ' בר יצחק הציע לקצר את הדיון בנושא שחשיבותו אינה כה מהותית.

פרופ' זינגר העיר כי הואיל ומדובר במחלקה ולא בלימודים, הרי שהמלה לימודים מיותרת. הוא נתן כדוגמא את המחלקה להנדסה ביו-רפואית שגם בה אין ניתן תואר בלימודי הסמכה ולמרות זאת שמה אינו שונה משם יחידה אקדמית הנותנת תואר. פרופ' זינגר הוסיף ואמר כי העובדה

שהפקולטה להנדסת חומרים נותנת תואר משותף עם הפקולטה לפיסיקה, אינה באה לידי ביטוי בשם היחידה. המחלקה ללימודים כלליים היא למעשה מחלקה ל - Humanities אשר לפי שעה אינה נותנת תואר ולהערכתו ספק אם דבר זה מן הראוי שישתקף בשם המחלקה. מידע מסוג זה ניתן להשיג לאחר עיון בקטלוג הטכניון.

פרופ' זינגר הוסיף ואמר כי באוניברסיטת ETH אמנם אין נותנים תואר בלימודים כלליים ולמרות זאת יש בה 7 קתדראות המהוות מחלקה ללימודים כלליים. הוא הוסיף כי תחושתו היא שהשם Studies in Humanities יותר מתאים למכון למחקר בפיסיקה או בהנדסה אווירונוטית וכד' מאשר למחלקה המלמדת לימודים הומניסטיים ואמנויות, אף שאין כל פגם בהכללת המלה Studies בשם המחלקה.

העיר כי אם הוחלט לכוון מחלקה בטכניון בנושא מסוים אזי יש לדון בה כמו במחלקות/יחידות אחרות בטכניון ואין זה ראוי לטפח "בנים חורגים" מול "בנים מועדפים". הוא הוסיף ואמר כי גם במוסדות טכנולוגיים אחרים דוגמת Caltech ו - MIT יש מחלקות לא טכנולוגיות יוקרתיות. לסיכום, סבר פרופ' אברון כי אין זה רצוי להדביק למחלקה ללימודים כלליים תווית של "טעון טיפוח" בשל העובדה שאין היא נותנת עדיין תארים (מה שעשוי להשתנות בעתיד) ובהתאם לאשר את בקשתה לשינוי השם.

פרופ' אברון

העיר כי מתקבל הרושם שהוועדה המרכזת תמכה בהוספת המלה "לימודים" לשם המחלקה ולא היא. למען העמדת דברים על דיוקם ולאור הערתו של פרופ' בר-יצחק הדגיש פרופ' הרשקוביץ כי רוב חברי הוועדה המרכזת היו בדעה שאין מקום לעשות שינוי קיצוני בשם המחלקה. יחד עם זאת הואיל ובקשת המחלקה הייתה לשנות את שמה לשם פחות כללי שיתאר את פעילותה והואיל והמלה "לימודים" מצויה כבר בשם המחלקה, תמכו חברי הוועדה בשינוי שם המחלקה בעברית כמבוקש על ידי המחלקה. בהמשך בקשה המחלקה להשמיט משמה באנגלית את המלה "לימודים". בקשה זו נתמכה רק על ידי 3 מחברי הוועדה המרכזת. פרופ' הרשקוביץ הבהיר כי אם בעתיד יוחלט כי המחלקה תעניק תארים, אזי יהיה מקום בביצוע שינוי מהותי יותר בשם המחלקה. לפי שעה, בקשת המחלקה הייתה ל"שינוי קוסמטי" בשמה, שאמנם נתמכה על ידי רוב חברי הוועדה המרכזת כאמור.

פרופ' הרשקוביץ

ציין כי אין בכוונתו להציע שינויים דרסטיים אך מאחר שהעברית בשתי החלופות האפשריות שהוצגו במהלך הדיון נותרת לקויה, הציע לכנות את המחלקה בשם - מחלקה ללימודים הומניסטיים.

פרופ' ציגלר

העיר כי בשם זה כונתה המחלקה עד שנת 1971, כאשר ראש המחלקה דאז ביקש לשנותו בטענה כי השם אינו כללי דיו וכך שונה שם המחלקה ל - "מחלקה ללימודים כלליים".

הפרובוסט

חזר ואמר כי הדרך היחידה לדעתו, בה ניתן להתגבר על הקושי מחמת השפה הלקויה בשתי האפשרויות שהוצגו כאמור הוא השם הנ"ל שהציע. שכן, "מחלקה ללימודים הומניסטיים ואמנויות" אינו נכון מבחינת השפה העברית ואילו "מחלקה ללימודים הומניסטיים ולאמנויות" עלול להצביע כי המחלקה מלמדת אמנויות, ואין הדבר כך. השם "מחלקה ללימודים הומניסטיים" מכובד, ומתאים למחלקה.

פרופ' ציגלר

הזכיר כי ישנה אפשרות נוספת והיא - לא לשנות את שם המחלקה.

הפרובוסט

העיר כי למעשה הועלו בדיון שתי הצעות, האחת - הצעת המחלקה ללימודים כלליים לשנות את שמה בעברית ל - המחלקה ללימודים הומניסטיים ואמנויות ובאנגלית ל - Humanities & Arts - הצעה שלדעתו, ראויה למלוא תשומת הלב. הצעה שניה היא הצעה שנתמכה על ידי רוב חברי הוועדה המרכזת כנ"ל. לדעתו, מן הראוי להעלות להצבעה את שתי ההצעות הללו שאם לא כן עלול להתפתח דיון לא ענייני בנושא, שאינו רצוי.

פרופ' שנער

פרופ' פורה סבר כי הדיון בשם המחלקה מתמצה למעשה בשאלה שהועלתה במהלך דיוני הוועדה המרכזת על ידי פרופ' קופלמן והיא - האם מדובר במחלקה מדעית או במחלקת שירות. להערכתו אם מדובר במחלקת שירות, אזי אין לה כל מקום בטכניון. לדעתו, המחלקה ללימודים כלליים מצומצמת אולי בפעילותה אך אינה בשום פנים מחלקת שירות. הוא הדגיש כי אם הצורך הוא במחלקת שירות, הרי שניתן להעסיק ראש מינהל מתאים אשר ידאג לקבלת שירותים מסוג זה מהאוניברסיטה הסמוכה גיאוגרפית לטכניון.

פרופ' פורה הזכיר בהקשר זה את החלטת הסנט שנתקבלה בעבר ואשר לא מומשה, כנראה בהעדר תקציב מספיק, בנוגע לתרגומים ולפעילויות אחרות דומות שחזתה חשיבות רבה לפעילות מחקרית במסגרת מחלקה זו. לסיכום, סבר פרופ' פורה כי יש לכבד את בקשת המחלקה ולאשר את בקשתה לשינוי שמה בעברית ובאנגלית כאחד.

הפרובוסט ציטט את החלטת הסנט מיום 21.2.71 בעניין שינוי הכינוי "לימודים הומניסטיים" ל"לימודים כלליים" כלהלן: "לפי הצעת מועצת המחלקה ללימודים הומניסטיים ולפי המלצת הוועדה המרכזת הוחלט (בהצבעה ברוב קולות) לשנות את הכינוי "לימודים הומניסטיים" ל"לימודים כלליים". הוסכם כי הכוונה היא לשטחים כגון: מדעי הרוח, מדעי החברה, אמנויות וכן נושאים אחרים שאינם מהווים חלק אינטגרלי של תוכניות הלימודים של יחידה אקדמית מסוימת (לדעת מועצתה)".

פרופ' שפירא הדגישה כי המלה "לימודים" חייבת להישאר בשם המחלקה בעברית מאחר שאין בשפה העברית שם עצם למלה "הומניסטיים". מסכה זו מצויה המלה "לימודים" בשם המחלקה ללימודים רומאניים באוניברסיטה העברית ובפקולטה ללימודי המזרח הרחוק ועוד - מחלקות הנותנות תארים דווקא.

פרופ' שפירא הוסיפה כי גם בפוליטכניקום של ציריך שהיא אוניברסיטה מדעית מיוחסת, ישנה מחלקה ל - Humanities למרות שאיננה נותנת תואר. היא הדגישה כי ברוב האוניברסיטאות בעולם אין מחלקה ללימודים הומניסטיים אשר שמה כולל את המלה "לימודים", ואלה מתקיימים כפי שאמר פרופ' שביב קודם, גם אם המלה "לימודים" כלולה בשם היחידה האקדמית וגם אם לאו.

באשר לשינוי שם המחלקה בשנת 1971 ל - "מחלקה ללימודים כלליים" ביזמת ראש המחלקה דאז, שלצערנו אינו נמצא אתנו כיום - אמרה פרופ' שפירא שמאז חלפו שנים רבות וניתן לראות כי יוזמה זו הייתה שגויה. היא הדגישה כי שם המחלקה הנוכחי לעתים מטעה ויוצר את הרושם שמדובר במחלקה העוסקת בלימודים כלליים בתחום הטכנולוגיה כגון: מקצועות יסוד, ולכן מן הראוי לתקן רושם זה.

פרופ' שפירא ציינה כי מחלקה ללימודים הומניסטיים אכן קיימת בטכניון (למרות ששמה אינו מעיד על כך) ובכך היא תורמת למימוש המטרה החינוכית שהטכניון הציב לעצמו והמפורטת בחוקת הטכניון. לסיכום אמרה פרופ' שפירא כי מן הראוי שמימוש מטרה זו, כמו הצדק, לא רק ייעשה אלא גם ייראה ובהתאם בקשה כי הסנט יתמוך בבקשת המחלקה לשינוי שמה.

פרופ' קופלמן העיר כי ספורט, מהווה סגמנט דומיננטי בפעילות המחלקה ולכן סבר כי מן הראוי ששם המחלקה ישקף עובדה זו.

פרופ' מחקר זיו הציע להוסיף בהחלטה שתתקבל הערה לפיה אם השם החדש לא יהיה לשביעות רצון המחלקה, היא תהיה רשאית להמשיך ולהשתמש בשם הנוכחי.

פרופ' גוטפינגר העיר כי קיימת תמימות דעים בין המחלקה לבין הוועדה המרכזת בנוגע לשם המחלקה בעברית ולמעשה חילוקי הדעות מצטמצמים לגבי שם המחלקה באנגלית. רוב חברי הוועדה המרכזת סברו כי יש להשאיר את המלה Studies בשם המחלקה באנגלית והמחלקה בדעה שיש להשמיטה. על כן הציע להעלות להצבעה את הצעת המחלקה מול הצעת הוועדה המרכזת.

הפרובוסט הסביר כי על פי נוהלי הדיון בסנט הצעה זו היא בבחינת הצעת תיקון להצעה העיקרית ותועלה להצבעה יחד עם כל הצעות התיקון שהוצעו.

הפרובוסט העלה להצבעה את הצעת התיקון הבאה: שם המחלקה ללימודים כלליים יהיה בעברית - "מחלקה ללימודים הומניסטיים, אמנויות וספורט", ובאנגלית - Department of Studies in Humanities, The Arts & Sport.

הצעת תיקון

הצעת התיקון לשנות את שם המחלקה ללימודים כלליים בעברית ל - "מחלקה ללימודים הומניסטיים, אמנויות וספורט" ובאנגלית - Department of Studies in Humanities, The Arts & Sport, נפלה בהצבעה (5 בעד, רוב קולות נגד, 6 נמנעים).

הפרובוסט העלה להצבעה את הצעת התיקון הבאה: שם המחלקה ללימודים כלליים יהיה בעברית - "מחלקה ללימודים הומניסטיים ואמנויות" (שהייתה הצעת הרוב בוועדה המרכזת) ובאנגלית - Department of Studies in Humanities & The Arts (הצעה שנתמכה על ידי 3 חברי ועדת מרכזת).

הצעת תיקון

הצעת התיקון לשנות את שם המחלקה ללימודים כלליים בעברית ל - "מחלקה ללימודים הומניסטיים ואמנויות" ובאנגלית - Department of Studies in Humanities & The Arts נפלה בהצבעה (16 בעד, רוב קולות נגד).

הפרובוסט העלה להצבעה את הצעת הוועדה המרכזת לגבי שם המחלקה באנגלית שיהיה - Department of Studies in Humanities & The Arts.

הצעת תיקון

הצעת התיקון לשנות את שם המחלקה ללימודים כלליים באנגלית ל - Department of Studies in Humanities & The Arts, נפלה בהצבעה חוזרת (38 בעד, רוב קולות נגד).

הפרובוסט העלה להצבעה את ההצעה הבאה: שם המחלקה ללימודים כלליים בעברית יהיה - "מחלקה ללימודים הומניסטיים ואמנויות", ובאנגלית - Department of Humanities & Arts.

החלטה

הוחלט בהצבעה (רוב קולות בעד) לאשר את שינוי שם המחלקה ללימודים כלליים בעברית ל - "מחלקה ללימודים הומניסטיים ואמנויות" ובאנגלית ל - Department of Humanities & Arts.